09.05.2023

Shehsawar A. Zafar
Punjabi - II (PMS)

-: سوال نمبر 1 :-

تعارف

پنجابی بولی دی جنم بھومی موجودہ بھارت تے پاکستان دے صوبے پنجاب دی سرزمین اے۔ ایہہ بولی اینی [illegible] جائی تے ادوں ویلے دی آثار اے جدوں انسان اجے ننگے پھردے سن۔ مشہور محقق ڈاکٹر اسلم رانا مطابق انسان نے ایس خطے وچ پہلی بولی بولی سی تے اوہ پنجابی اک سی۔ ایس اتے مختلف زباناں اثرانداز ہوندیاں رہیاں۔

پنجابی اتے ~~دوجیاں زباناں~~ یونانی زبان دا اثر

پنجابی دی تاریخ بہت پرانی اے تے ایس خطے دی تاریخ انسان جنی وی پرانی اے۔ ایس دا اندازہ پوٹھوار دی سطح مرتفع توں ملن والے ڈرائیوپیتھکس پنجابیکس دے ڈھانچے توں لگایا جا سکدا اے (Dryopthecus Punjabicus)۔ باہروں حملہ کرن والے ایس زبان (پنجابی) اتے اپنا اثر چھڈدے جاندے رہے۔

پنجاب دی مختصر تاریخ -

یونانی ایس خطے تے حملہ کرن والی چوتھی تہذیب سی۔ سب توں پہلے تقریباً" ترے ہزار ورھے قبل مسیح (3000 BC) وچ ایتھے مہنڈاری تے بلوچستان دے علاقے توں۔ اوس توں بعد اتے دراوڑی (Dravidian) تہذیب ڈیرا لایا جنہاں ہڑپے (ساہیوال وچ) دی وی بنیاد

رکھی تے اپنی بولی دا اثر چھڈ گئے۔ ایہہ قریباً "2000 BC" دی گل اے۔ ایس توں اڈ اتھے فارس دے علاقے توں آریہ قوم حملہ آور ہوئی جس نے اپنی بولی ویدی سنسکرت دا اثر پنجابی اتے چھڈیا۔

اِن سبھ توں بعد 329 BC وچ سکندر اعظم دے برصغیر اتے حملہ کرن پاروں یونانیاں ایتھے دا رخ کیتا۔ اوس نے ایتھے دے حکمران راجہ پورس نال وونگ قصبہ (ضلع منڈی بہاوالدین) وچ جنگ کیتی تے اوس نوں دریائے جہلم پار کرن توں روک رکھیا۔ ایس حملے دی وجہ توں اُس کوں سالی اے آئے تے قریباً 400 سالاں تک ساڈی تہذیب دا حصہ رہیا۔ گندھارا آرٹ ایس دا شاہکار اے۔

پنجابی بولی دا پچھوکڑ

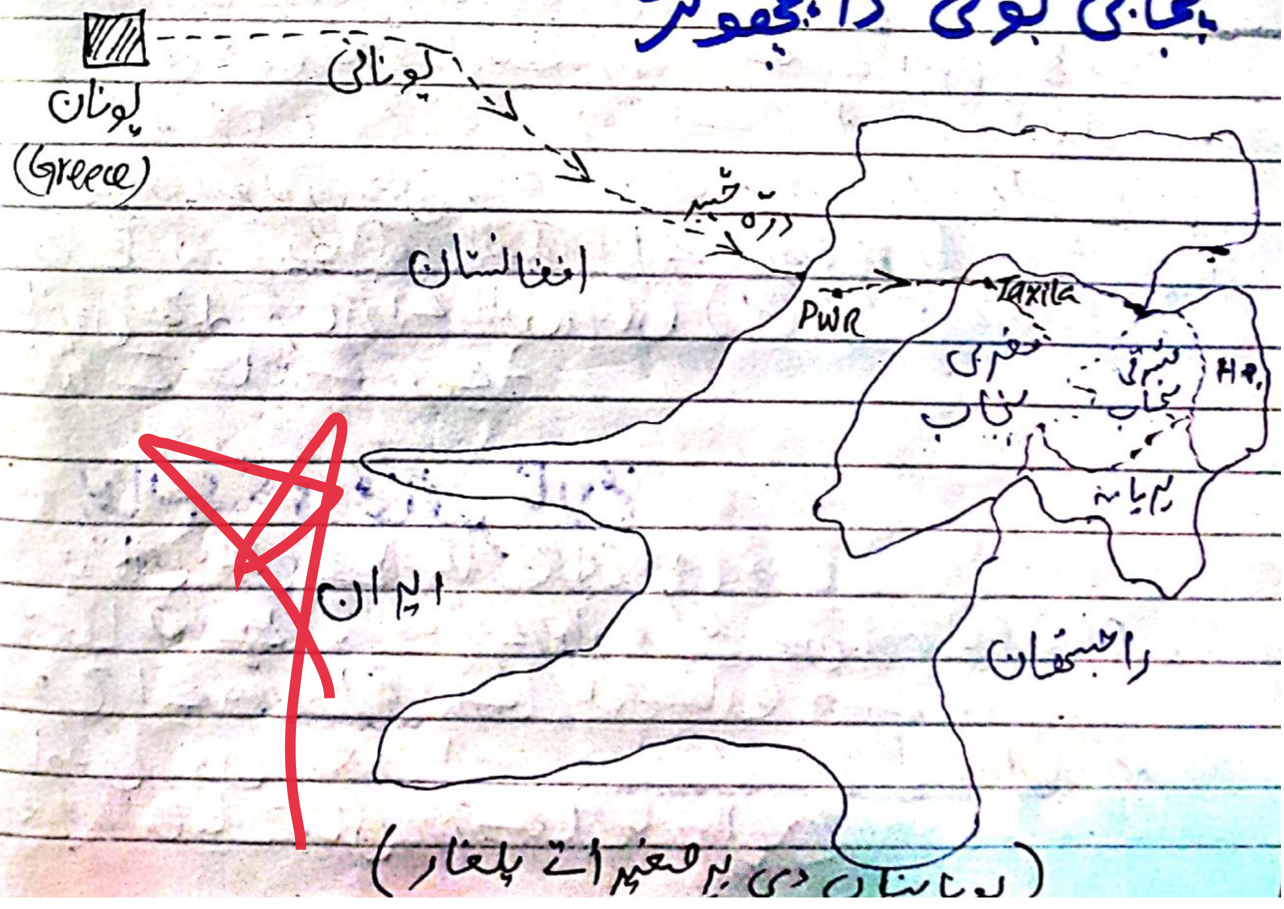
یونان
(Greece)
یونانی
درہ خیبر
افغانستان
PWR
Taxila
مغربی پنجاب
مشرقی پنجاب
H.P.
ہریانہ
ایران
راجستھان

(یونانیاں دی برصغیر اتے یلغار)

پنجابی جوں کہ اُتھے دی قدیم ترین زبان تھی۔ تاں باہروں [illegible] حملہ کرن والیاں دی زباناں ایس نال ملدی رہیاں تے اپنا اثر چھوڑدیاں رہیاں۔ یونانی (Greek) توں پہلے منڈا، دراوڑی، تے آریہ دی زبان نال رل کے اپنا اثر چھوڑ چکی سی۔

پنجابی اُتے یونانی زبان دا اثر

یونانی تہذیب چار سو ورھے ایس خطے دے نال براہ راست رابطے وچ تے اثر وچ رہی۔ ایس دی وجہ توں یونانی تے پنجابی نیں بوہت سارے الفاظ دا تبادلہ کیتا۔ ایس وچ یونانی (۱) چار طریقیاں نال پنجابی تے اثر ~~[illegible]~~ انداز ہوئی سی۔

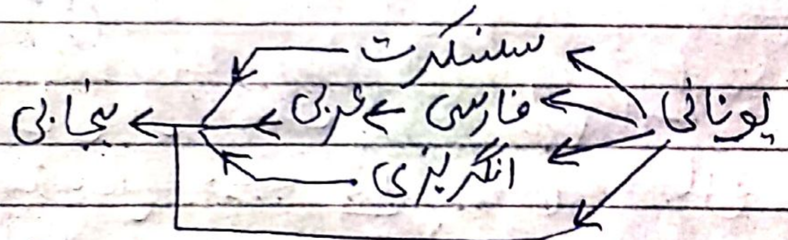

۱۔ سنسکرت توں

ایہہ اوہ الفاظ نیں جیہڑے براہ راست یونانی: ولوں نہیں سگوں سنسکرت توں ہو کر آئے نیں۔

2۔ فارسی تے عربی توں

یونان دا رشتہ پنجاب توں اگے پہلے فارسی نال استوار ہویا سی۔ تے ایس رشتے دی بدولت فارسی تے عربی توں وی الفاظ پنجابی وچ داخل ہوئے نیں۔

3۔ انگریزی توں: پنجابی زبان دا اک وڈا حصہ

Scanned with CamScanner

یونانی زبان دی طرفوں انگریزی توں لیہو کر آیا اے
کیونکہ برصغیر وچ حملہ کرن توں پہلے اینہاں دے یورپ
نال رشتے سن تے اوس ویلے اوتھے لاطینی زبان بولی
جاندی سی۔

۶- براہ راست یونانی توں: ایس زبان دا تھوڑا
حصہ جیہڑا پنجابی وچ داخل ہویا اے اوہ
براہ راست اے۔ جیہڑا سکندر اعظم دے حملے پاروں
ہویا سی۔ مثال طور تے کوٹھلی (انگوری)، سورنگ
(سُرنگ) وغیرہ۔

مکدی گل

الغرض پنجابی اک سوہنی زرخیز زبان اے جس وچ
مختلف تہذیباں دے حملے پاروں دوجیاں زباناں دے
اکھر داخل ہوندے رہے نیں۔

سوال نمبر 7 :-

امرتسر وی بھارت دے تاریخی شہراں وچوں
اک اے۔ وفد گولڈن ٹمپل تے جلیانوالہ باغ ویکھن لئی
گیا سی۔ کیوں جے ایہہ جگہاں اندرون شہر وچ نیں،
تاں اوتھے صرف ٹانگے تے ای پہنچیا جا سکدا اے۔ مجموعی
طور تے امرتسر دی اکثر تھاواں تے پیدلے وفد گیا۔ اوہ
بوہت گندی سن۔

:- سوال نمبر 2 :-

تعارف

لوک گیت اوہ گیت ہوندے نیں جیہڑے کسی بل سندے منش مسکوں اوہ بولی لوکاں والے اپنا خوشی یاں غم دا اظہار کردے نیں۔ انہاں دا باقاعدہ کوئی لکھاری یاں شاعر نہیں ہوندا۔ مسکوں ایہہ باسیاں دے دلاں دے ترجمان ہوندے نیں۔ پنجابی گیتاں وچ وی ایس دی ثقافت جھلکارے ماردی نظر آوندی اے۔

لوک گیتاں وچ پنجابی ثقافت :

پنجابی وچ مختلف موقعیاں تے بولے جاون والے لوک گیتاں دیاں مثالاں درج ذیل نیں۔

لوری: ایہہ اوہ لوک گیت اے جیہڑا انسان دنیا وچ آون توں بعد سبھ توں پہلاں سندا اے۔ ایہہ اوس دی ماں، بھین، نانی، دادی تے پھوپھی دے پیار دے اظہار دا ذریعہ ہے۔ رابندر ناتھ ٹیگور دے مطابق لوری کناں دے نال نال روح وچ وی اترن والا گیت ہے۔

اللہ والی حل دا
دانہ ککا عل دا
مخز سیاں دے واسطے
دویہے کنڈا کھل دا

س || دن چڑھیا بھاگیں بھریا سوہنا نبیؐ مکے وچ وڑیا
|| اوس ویلے دے نے کلمہ پڑھیا پڑھو لاالہ اللہ محمد پاک رسول اللہ

بولی: ایہہ گیت گبھرو نوجواناں تے مرداں دے دلاں دا ترجمان اے۔ ایہس وچ "خصوصاً" پیار، محبت تے "خصوصاً" ہر موضوع "مثلاً" مذہب، جنگ، سیاست وغیرہ سمایا جا سکدا اے۔ ~~[illegible]~~ مثال ایہہ اک سطری (مصرعی) نظم ہوندی اے جیہڑی معنی دے اعتبار نال مکمل اے۔

|| تیرے لونگ دا پیا لشکارا تے ہالیاں نے ہل ڈک لئے

|| آپ گاندھی قید ہو گیا، سانوں دے گیا کدھر دا بانہ

ماہیا: ایہس وچ عام طور تے عاشقی نوں موضوع بنایا جاندا اے۔ "ماہی" فارسی وچ "مچھی" نوں کہندے نیں، تے پنجابی وچ ایہہ محبوب واسطے استعمال کیتا جاندا اے۔ ایہہ دو سطری (ڈیڑھ) مکمل نظم ہوندی اے۔

|| دو پتر اناراں دے
|| ساڈے اپنے دکھ نئیں مکدے دکھی ونڈنے یاراں دے

|| سڑک تے لاری اے
|| آکھے نیں رسولؐ پچھے امت ساری اے

ٹپے : ایہہ وی ماہیئے وانگی اک مکمل تے ڈیڑھ سطری نظم ہوندی اے جیہڑی خصوصاً شادی بیاہ خوشی دے موقع تے بولی جاندی اے۔ ایہہ وارو وار گاون دے انداز وچ پڑھے جاندے نیں مثالاں ویکھو

چٹا ککڑ بنیرے تے
کاسنی دوپٹے والیے، منڈا عاشق تیرے تے

ایتھے پیار دی پچھ کوئی نا
تیرے نال نئیں بولنا، تیرے مونہہ تے مچھ کوئی نا

جگجیت سنگھ تے چترا سنگھ دے ٹپے بوہت مشہور ہن پنجاب توں باہر وی۔

جگنی : ایہہ پنجاب دا اک قدیم لوک گیت اے۔ جگنی دا معنی عام طور تے محبوب واسطے استعمال ہوندا اے۔ ایہناں وچ مذہبی رنگ بوہت نمایاں اے۔

جگنی جا وڑی سی وچ روہی
جتھاں ہر سوہنا تے جوہی
اکھ رو رو کملی ہوئی
او پیر میریا جگنی کہندی اے
جیہڑا نام سائیں دا لیندی اے

گھوڑی : گھوڑی شادی دے موقعے تے گایا جاون والا لوک گیت اے۔ ایہہ بھیناں تے بھرجائیاں اوس موقعے تے رل مل کے گاندیاں نیں جدوں

Scanned with CamScanner

Practice writing in Punjabi

دوہا گھوڑی تے چڑھدا اے۔ شان ویکھو

دلہیاں دا راجہ
میرے بابل دا [illegible] پیارا
امبڑی دے دل دا سہارا
وے ویر میرا گھوڑی چڑھیا
بھیناں پھڑیاں واگ
وے ویر گھوڑی چڑھیا
بھیناں پھڑی واگ
پنج روپئے بھین دے لاگ

کھال: ایہہ نکیاں بالیاں دا گیت اے جیہڑیاں دائرہ بنا کرکے گیند اچھال کر ایہہ گیت گاؤندیاں نیں۔

بھائی آیا بہانے
کھانی اے تے کھا
آل مال پورا پورا کھال
روٹی دی پائے
نئیں تے نوکری تے جا

وین: ایہہ گیت اوس سمے گایا جاندا اے جداوں انسان ایس دنیا توں رخصت ہوندا اے۔ ایہہ گیت بوہت دل خراش ہوندا اے۔

تیرے نکے نکے بال بارے بارے شیرا بارے بارے شیرا
ایہناں نوں لیندا پال
تینوں روندی بھل نار
گھیوں بدھ فان دن بار
تیرے بیو دا بھیڑا حال
کیوں منہ لے گیوں نال

Scanned with CamScanner

دیگر:
ایسے طرح پنجاب دی دھرتی دے اور وی بہوت مشہور ثقافت دے ترجمان لوک گیت نیں جیویں ڈھولا جھمر، لیمی، سٹھنیاں، تے ڈھولا وغیرہ۔

مکدی گل الغرض پنجاب دی لوک گیت ایس دی ثقافت دے جھلکارے نال بھرے پرے نیں تے جا بجا وکھائی دیندے نیں۔

سوال نمبر 3 :

تعارف

قصہ سیف الملوک (سفر العشق) اُن قصیاں وچوں اے جیہڑے باہروں پنجابی وچ ترجمہ ہوئے نیں ایس نوں پنجابی دے کئی شاعراں اپنے طورتے لکھیا اے پر جیہڑی پذیرائی میاں محمد بخشؒ دے حصے وچ آئی اے اوہ کسی اور نوں نصیب نئیں ہوئی۔ آپ دا تعلق میرپور آزاد کشمیر دے قصبہ کھڑی شریف نال سی تے آپ دے والد مکرم 'دمڑی والی سرکار' دے گدی نشین سن۔

قصہ سیف الملوک

قصہ مختصراً: ایہہ قصہ مصر دے بادشاہ دے پتر بارے اے جیہڑا اپنے خواب وچ ویکھے گئے عشق نوں حاصل کرن لئی اپنی ریاست دے وزیر دے پتر (صاعد) نال سفر تے نکلدا اے تے اخیر تے اپنی مراد پا کے واپس آؤندا اے۔

Write a main heading here
Extract the words from your question

کم نال عشق :

شاعر ایس قصے راہیں لوکاں نوں ~~ایہ~~ ایہہ دسن دی کوشش کیتی اے کہ بندے نوں اپنے کم نال عشق ہونا چاہیدا اے۔ ایس توں بغیر اوہ راہ وچ آون والی مشکلاں دا مقابلہ نہیں کر سکدا۔ بندے نہیں

جنہاں عشق خرید نہ کیتا ایویں آ گئے!
عشقوں باجھ محمد بخشا! کیا آدم کیا کتے؟

مشکل حالات دا مقابلہ

شاعر دے بقول انسان نوں ہر ویلے مشکل حالات دا مقابلہ کرن واسطے تیار رہنا چاہیدا اے جدوں مشکل پڑے تے اوس نوں گھبرانا نہیں چاہیدا۔ شہزادہ سیف اپنے سفر وچ کئی بار مشکل پئن قید وچ وی رہیا تے نال طوفاناں دا مقابلہ وی کردا رہیا پر اوس اپنے مقصد وچ ہار نہ منی۔

ناممکن نوں ممکن کرن دا جذبہ

جن حالات وچ سیف گھروں نکلیا اوس نوں لگن نہیں سی پتہ اور اُس شہزادی ول پہنچ وی سکے گا یا نہیں مگر مختلف جگہیاں مثلاً استنبول، سراندیپ ملاواں دے جزیرے وغیرہ توں ہوندا ہویا اخیر تے اوہ پہنچ ای گیا۔

دوجیاں دی مدد کرن دا جذبہ

جس طرح ساعد اپنے دوست سیف شہزادے دی مدد کیتی تے آخری سفر تک اوہدے نال رہیا ایہہ گل میاں محمد بخشؒ لوکاں نوں ایس راہیں دوجیاں دے کم آون تے اوہناں دی مدد دا پیغام دتا اے ۔

??

عشق مجازی تو عشق حقیقی

اسی عمل دی بدولت شہزادہ سیف عشق مجازی دا سفر شروع کردا اے جیہڑا اپنے اخیر تے جا کے عشق حقیقی ول پہنچ جاندا اے ایہہ سبھ کجھ انساناں کولوں عشق دی بدولت حاصل ہو سکدی اے جس وچ سبھ توں ضروری مشق عمل ہوندا اے ۔ فرماندے نیں !

بات مجازی رمز حقانی ون وتاں دی کاٹھی
سفر العشق کتاب بنائی سیف چھپی وچ لاٹھی

مُکدی گل

العرض ایس قصے دے ذریعے لوکاں نوں عمل تے عشق کرن دا پیغام دتا گیا اے تے نال وکھایا گیا اے کہ بندہ عمل نال عشق کر کے اپنے مقصد وچ کامیاب ہو سکدا اے

سوال نمبر 6 :-
(ب)

شلوک

معنی: شلوک دو لفظاں "شاہ" تے "لوک" دا مجموعہ اے۔ ایس دے معنی نیں کسی اللہ والے بندے یا پیر فقیر دی کہی ہوئی گل۔ ایہہ پنجابی زبان دی اک ادبی صنف ہے۔

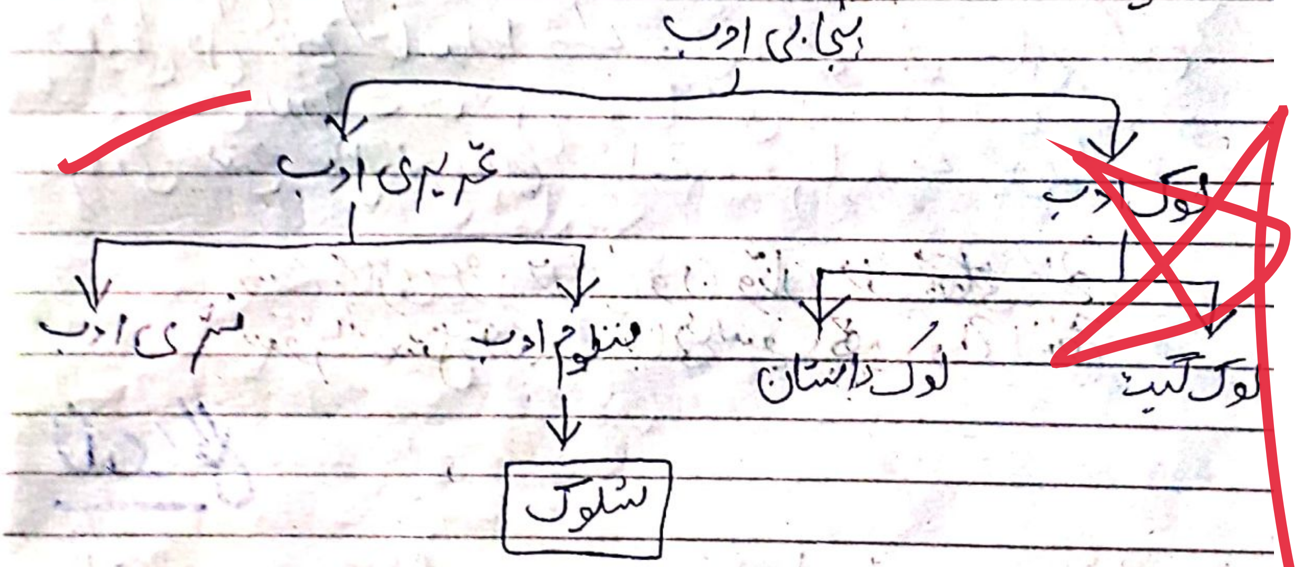
پنجابی ادب
تحریری ادب
لوک ادب
نثری ادب
منظوم ادب
لوک داستان
لوک گیت
شلوک

بنتر: ایہہ دو یا دو توں زیادہ مصرعیاں دی اک نظم ہوندی اے۔ ایس وچ ردیف دی پابندی کیتی جاندی اے۔

موضوع: کیوں جے ایہہ فقیر دے موہنوں نکلی گئی گل ہوندی اے تاں ایس وچ توحید، مذہب، اخلاق تے تربیت وغیرہ دی گل کیتی جاندی اے۔

تاریخ تے نمایاں شاعر: شلوکاں دا شمار پنجابی دی سبھ توں قدیم منظوم ادب وچوں ہوندا اے۔ سبھ توں پہلے بابا فرید گنج شکر ہوراں نے شلوک لکھے نیں۔ اوس توں علاوہ بابا گرو نانک نے وی شلوک لکھے نیں۔ دوہویں دیاں لکھتاں سانوں ~~گرو~~ گورو ارجن دی تصنیف "گرنتھ" وچ لبھدیاں نیں۔

جدید شاعری: موجودہ دور وچ شلوکاں دی شاعری ناپید ہو گئی اے تے ایہدی جگہ آزاد نظم نے لے لئی اے۔

مثالاں: بابا فرید گنج شکر رح (1188 - 1280) دیاں شلوکاں دیاں مثالاں ویکھو:

اٹھ فریدا وضو ساز صبح نماز گزار
جو سر سائیں نہ نیوے سو سر کپ اتار

فریدا بے نمازا کتیا ایہہ نہ بھلی ریت
کدی چل نہ آیوں پنجاں وقت مسیت

دوہڑے ورگے شلوک دی مثال ویکھو:

رکھی سکھی کھا کے ٹھنڈا پانی پی
ویکھ پرائی چوپڑی نہ ترسائیں جی

سوال نمبر 5 :-

(الف) پنجابی شاعری وچ تصوف

خاکہ

الف۔ تعارف

ب۔ پنجابی شاعری وچ تصوف دا اظہار
  i۔ وحدت الوجود دے ذریعے
  ii۔ نیک عملاں دا درس دے کے
  iii۔ عبادات دا درس دے کے

ج۔ پنجابی شاعری وچ تصوف دے مقاصد
  i۔ عقیدہ توحید دی حفاظت
  ii۔ مسلم کلچر تے ثقافت دی حفاظت
  iii۔ غیر مسلم تحریکاں نوں ڈکیا

د۔ مکدی گل

مضمون

پنجابی ایس خطے دی سبھ توں وڈی زبان اے۔ ڈاکٹر اسلم رانا موجب ایس خطے اُتے انسان جدوں پہلی واری لبھیا سی تے اوہ پنجابی زبان وچ ای بولیا سی۔ پنجابی اوہ زبان اے جیہدی ادب وچ عشقیہ (اردو وانگوں انگریزی وانگوں) یا مذہبیہ (سنسکرت وانگر) نہیں سگوں اللہ والیاں دا پیغام بندیاں تیک پہنچاؤن لئی استعمال ہوئی سی۔

پنجابی وچ تصوف دا سبھ توں وڈا اظہار وحدت الوجود فلسفے دے ذریعے ملدا اے۔ ایس عقیدہ

وچ کائنات دی ہر چیز نوں رب دی ذات دا حصہ منیا گیا اے تے ایہہ صوفیاں دے نزدیک خاصا مقبول ہے۔

رانجھا رانجھا کردی نی میں آپے رانجھا ہوئی
سدو نی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی

تصوف نوں علاوہ نیک عملاں دا درس دے کے وی اس زبان نوں استعمال کیتا گیا اے تصوف واسطے۔ ایس وچ عام صوفی تے غیر صوفی شاعراں دا ناں آوندا اے۔ بابا فرید کہندے نیں۔

رُکھی سکھی کھا کے ٹھنڈا پانی پی
ویکھ پرائی چوپڑی نہ ترسائیں جی

عبادات دا درس وی پنجابی صوفی شاعری دا اہم موضوع ہے۔ ایس وچ نہ صرف مسلمان بلکہ غیر مسلم شاعراں وی لکھیا ہے۔ مثال دے طور تے بابا گورو نانک اسلام دے پہلے دو عقائد دی گل کر دے کہندے نیں۔

من محمد نوں من کتاباں چار
من خدا نوں سچا اے دربار (نانک)

اُٹھ فریدا وضو ساز صبح نماز گزار
جو سر سائیں نہ نیویں سو سر کپ اتار (فریدا)

پنجابی زبان وچ تصوف نال کئی مقاصد حاصل کیتے گئے سن۔ سبھ توں کڈھواں انسان وجود عشق توحید دی حفاظت سی جیہڑے انسان دیاں

Scanned with CamScanner

لنگار دی یلغار دا شکار سی۔ بلھے شاہ بارے کیا!

بلھے شاہ دی کافی سن کے لگدا کفر انور دا
وحدت دے دریا دے اندر ہی مل ویساتھوا (بجش)

ایس توں علاوہ مسلماناں نوں ملیدا والی سے مسلماناں
دی تہذیبی یلغار توں دل محفوظ رکھیا۔

ہندوواں دی کھلّی تحریک تے مغل بادشاہ دی
دین اکبری یا دینِ الٰہی نوں ڈکن واسطے وی
پنجابی صوفی شاعراں نے چوکھا کم کر دکھایا۔

الغرض پنجاب وچ صوفی شاعری راہتی
لوبت خرافات تنقید کتھی اے جیہڑا اک مسلسل راہ دا
درجہ رکھدے ہین۔

(ختم شد)

Hi there,
I liked the way you attempted your questions
You added references, flowcharts, and arguments aptly
You need to work on your presentation skills
And a bit of work on the length of your questions
As much as I hate to say it
PMS is both about quantity and quality
Your paper exhibits quality, try focusing on the quantitative aspect
Practice is the key
Good luck!

Scanned with CamScanner